

MIKSI SERIGRAFIA?

Mitä on serigrafia ja miksi teen sitä?

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilu- ja taideinstituuti
Kuvataiteen koulutusohjelma
Kuvataiteilija AMK
Opinnäytetyö
Kevät 2011
Eeva Kaisa Jauhiainen

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideintituutti

EEVA KAISA JAUHAINEN: Miksi serigrafia?
Mitä on serigrafia ja miksi teen sitä?

Kuvataiteen koulutusohjelman opinnäytetyö, 35 sivua.

Kevät 2011

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyöni kirjallisessa osiossa pohdin miksi serigrafiaa. Kerron lyhyesti serigrafian historiasta ja tekniikasta. Seuraan omaa polkuani serigrafian pariin ja kerron omasta tavastani työskennellä. Olen kysynyt muilta serigrafiaa tekeviltä taiteilijoilta miksi he tekevät serigrafiaa. Saadut vastaukset saavat miettimään mikä on serigrafian asema tänä päivänä. Miksi niin harva taiteilija tekee serigrafiaa? Kirjalliseni on sukellus serigrafiaan minun tavallani.

Avainsanat: serigrafia, silkkipaino

Lahti University of Applied Sciences
Institute of Fine Arts

EEVA KAISA JAUHAINEN: Why serigraphy?
What is serigraphy and why I do it?

Bachelor's Thesis in Fine Arts, 35 pages.

Spring 2011

ABSTRACT

In the written part of my thesis I ponder why serigraphy. I'll tell briefly about the history and techniques of serigraphy. I reflect on my own path to serigraphy and tell my own way of working. I have asked other artists who make serigraphy why they do it and the given answers makes one think what is serigraphy's position today and why so few artists is making serigraphy? My thesis is a plunge into serigraphy in my own way.

Keywords: serigraphy, silk- screen printing

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO.....	3
2. ESIVALMISTELUT	5
2.1 Alkutaival	5
2.2 Taideinstituutti.....	6
3. SERIGRAFIAN HISTORIA	8
3.1 Alkuperä	9
3.2 Ulkomailla tapahtuu.....	9
3.3 Suomessa	12
4. SERIGRAFIAN PERUSTEET	14
4.1 Seula	15
4.2. Kaavio.....	16
5. MIKSI SERIGRAFIAA	18
6. TULLAAN TUTTAVIKSI	26
7. MINÄ TEEN SERIGRAFIAA.....	28
7.1 Kuvia.....	28
7.2 Kuvasta työksi	28
7.3 Vedostaminen	31
7.4 Sisällä töissäni	34
8. LOPUKSI	36
LÄHTEET	37

1. JOHDANTO

Lopputyön kirjallisessa osiossani pääkysymykseni on miksi serigrafiaa? Mikä on johtanut minut siihen että olen valinnut serigrafian erikoistumisalakseni ja kaikkien tekniikoiden joukosta lopputyön tekniikaksi. Tulen käsittelemään serigrafian historiaa ja tekniikasta laajemmin itse käyttämiäni tapoja. Löytääkseni vastauksia kysymyksiin olen haastatellut serigrafiaa tekeviä taiteilijoita. Lähdeteksena olen käyttänyt *Lehtisen, Mörön ja Reijosen Monipuolinen serigrafia* kirjaa jolla on suuri osuus varsinkin historiaa ja tekniikkaa käsitellessäni. Toinen tärkeä lähde teos on ollut *Kanervan ja Koskelan Silkkipaino- Serigrafia* oppikirja. Lopuksi kerron tarkemmin omasta työskentelystäni ja kuva-aiheistani.

grafiikkaa

Tämä on johdatukseni siihen kuinka mielestäni grafiikkaa kannattaa lähestyä ja katsoa.

Ilmaisukeinot taidegrafiikassa ovat rajallisemmat kuin monessa muussa taiteen lajissa, mutta toisaalta juuri tässä piilee myös sen voima. Toimiva vertaus löytyy musiikista: lyhyessä musiikkikappaleessa jokainen nuotti ja tauko korostuvat ja saavat näin aivan erilaisen painoarvon, ja samaten grafiikassa yksittäisen viivan laatu näyttelee merkittävää osaa työn kokonaisuudessa. Vähäeleisessä musiikkikappaleessa epätäsmällisyydet ja virheet korostuvat räikeämmin kuin suurissa sinfonioissa, vastaavasti grafiikassa heikosti hallittua tekniikkaa ei voi kätkeä. Minimalismi on myös voimaa: grafiikan työ tarjoaa mahdollisuuden varsin intiimiin vuorovaikutukseen katsojansa kanssa.

Taiteellisena ilmaisumuotona grafiikka on jokseenkin täydellinen vastakohta välittömämmille taiteenlajeille. Kun croquis-piirtäjä vangitsee hetken muutamalla hallitulla viivalla, käyttää graafikko työnsä suunnitteluun ja valmistukseen pitkän tovin. Välitön kädenjälki näkyy harvemmin, sen sijaan erottuu pitkäjänteisyys: huolellisesti hiotun idean tiivistelmä, käden harjaantunut taito. Ja koska grafiikassa on aina mukana myös sattuman kädenpuristus, taiteilijan – ainakin harrastajan – on osattava säilyttää nöyryytensä arvaamattoman edessä.

(Linnamies & Mäntyranta, Taidegrafiikan ABC)

2. ESIVALMISTELUT

Jotta voisin vastata itselleni kysymykseen, miksi serigrafiaa, on tehtävä hieman esivalmisteluja.

Olen viimeiset kaksi opiskeluvuotta keskittynyt serigrafiaan, niissä puitteissa kun muilta kursseilta olen ehtinyt. Oppiminen on ollut välillä hidasta, koska teknisesti osaavaa opettajaa ei useinkaan ole ollut lähettyvillä. Toisaalta itsenäinen opiskelu ja ongelmien ratkaisu on opettanut varmasti enemmän. Serigrafia on vienyt minut mukanaan ja koen olevani vasta ensimmäisillä askelmilla kohti taitoa hallita tekniikka ja luoda hyviä, monipuolisia serigrafian teoksia.

2.1 Alkutaival

Ensimmäiset kosketukseni grafiikkaan olen saanut ylä-asteella, jossa kokeilin puu- ja linopiirrosta valinnaisessa kuvaamataidossa. En varmaan tiennyt silloin niiden edes olevan grafiikan menetelmiä. Olen käynyt peruskouluni Kuhmossa, jossa kuvataiteen asema on aika heikko. Kulttuurin kenttä on keskittynyt musiikkiin ja mahdollisuudet harrastaa kuvataidetta ovat melko vähäiset. Taiteilijoille ei ole myöskään työtiloja tarjolla. Näyttelytiloja tarjoavat Juminkeko ja konserttitalo Kuhmo-talo, joissa on esillä lähinnä harrastelijoiden töitä. Tätä kuvaa hyvin se, että peruskoulussa ollessani minulla ehti olla molemmissa töitä esillä.

Onnekseni, vanhempieni kannustamana pääsin Lapinlahden kuvataidelukioon. Koulu oli minulle mielekäs opiskelupaikka jossa sain tutustua grafiikkaan ja muihin taiteen menetelmiin ammattilaisten opastuksella. Siellä sain kosketuksen ensimmäisen kerran ajatukseen kuvataiteilijana olostani. Kahdenkymmenen kahden kuvaamataidon kurssin joukosta varsinkin metalligrafiikka ja serigrafia alkoivat vetää minua puoleensa.

Valmistuttuani lukiosta halusin tutustua yhä laajemmin elämään kuvataiteilijana ja päätin mennä Limingan Taidekouluun. Siellä tutustuin syvemmin grafiikan menetelmistä puupiirroksen ja metalligrafiikkaan, aivan uutena tekniikkana tein litografiaa. Hallitsin tuolloin metalligrafiikan muita menetelmiä paremmin. En

kuitenkaan painottanut opiskeluaani siihen, vaikka se tuntukin vetävän minua puoleensa ja koin onnistuvani töissäni.

2.2 Taideinstituutti

Vuonna 2007 pääsin opiskelemaan Taideinstituuttiin. Kouluun haettaessa tuli valita, mikä olisi mahdollinen erikoistumisalani, valitsin alustavasti grafiikan. Koulun alkuaikoina olin avoin kaikille menetelmille, enkä halunnut sitoutua grafiikan tekijäksi. Monet luokkalaiseni olivat jo päättäneet mihin erikoistuvat ja kaipasivat enemmän aikaa omalle työskentelylleen kurssien lomassa, minä en sitä osannut kaivata. Pidin kaikkia mahdollisuuksia lopputyön tekemiseen auki.

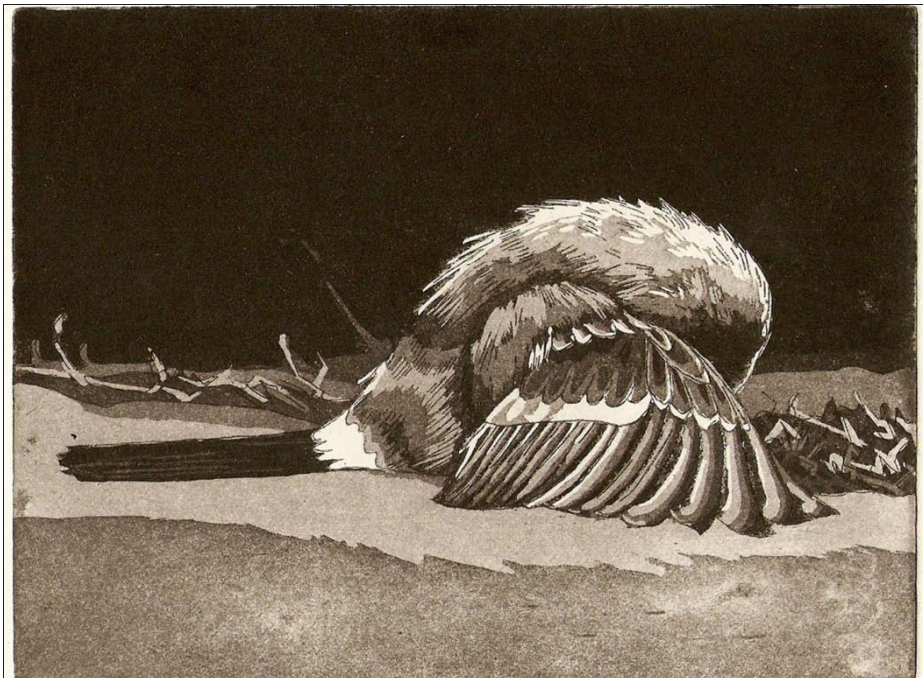
Ensimmäisenä tekniikoista putosi pois maalaaminen. Mielestäni minulla ei ollut tarpeeksi intohimoa sen tekemiseen. Viimeisellä maalauskurssilla sanoinkin maalavani viimeistä maalausta tässä koulussa(kuva1). Pidin veistosta ja koin siinä samankaltaisuutta grafiikan kanssa. Työvaiheita on suunniteltava, oltava tarkka mitoissa ja kärsivällinen. Kuten grafiikassakin, veistossa on hallittava tekniikka, laitteet ja aineet kunnolla, jotta voi itsenäisesti saada onnistuneita töitä aikaiseksi. Tunsin, että en hallinnut niitä vielä tarpeeksi.

Metalligrafiikan kurssi osoitti, että hallitsin vielä tekniikan ja pidin siitä kaikkienensa. Grafiikan tiloissa oleva tuoksu tuntui kotoisalta ja aiheita töihin oli helppo keksiä. Suuri muutos kuitenkin oli, että aikaisemmissa kouluissa olimme käyttäneet liuotinpohjaisia aineita ja nyt oli tehtävä vesiliukoisilla, niinpä kaikki ei ollut niin helppoa kuin ennen. Pidin pienestä nyhertämisestä ja siitä, että onnistuakseen tekniikka on todella hallittava. Kahden ensimmäisen vuoden aikana meillä oli metalligrafiikan lisäksi serigrafiaa ja litografiaa. Oli mahtava tutustua tarkemmin tekniikoihin, joita olin saanut vain kokeilla aikaisemmin. (kuva2)

Kuva1. "Mummon tiskityöt" akryyli kankaalle, 2009.

Kuva2. "Linnun laulu" etsaus ja akvatinta. Teos on metalligrafiikan kurssilta, kevät 2008, 11 x 14,8 cm.

Kolmannen vuoden käynnistyttyä piti valita mihin haluaa erikoistua, mitä kurseja valita. Päätin mennä grafiikan tutorointiin, vaikka minulla ei ollut valmista suunnitelmaa, en tiennyt mitä tekniikkaa käyttää, eikä ollut ideaa kuva-aiheista. Siispä päätin aloittaa siitä mikä tuntui varmimmalta, eli metalligrafiikasta. Jokin kuitenkin vaivasi mieltäni, tuntui, etten saanut tehtyä ihan sitä mitä halusin. Suurimman ongelman tuotti niin sanottu myrkytön tekniikka, en saanut tehtyä sellaista jälkeä kuin haluaisin, pohjat pettivät, lakka ei pitänyt, työtä meni hukkaan. Koin, että voidakseni toteuttaa haluamani kuva-aiheet, minun oli opittava hallitsemaan jokin toinen grafiikan menetelmä paremmin. Vielä tässäkin vaiheessa en osannut sanoa erikoistuvani grafiikkaan, se tuntui liian sitovalta sanoa ääneen.

3. SERIGRAFIAN HISTORIA

Serigrafian suosiosta ja monipuolisuudesta kertovat ne lukuisat nimet, joita siitä eri yhteyksissä käytetään tai on käytetty. Tekstiilipainannassa menetelmää on tavallisesti kutsuttu filmipainoksi. Kaupallisen painannan, kuten esim. mainosten, julisteiden ja erilaisten koristeiden yhteydessä sitä sanotaan silkkipainoksi, ja menetelmän taiteellista sovellusta nimitetään serigrafiaksi. Harvemmin käytettyjä suomenkielisiä nimityksiä ovat seula-, sihti- ja viirapaino.

Aluksi taiteilijoilla, jotka käyttivät silkkipaino tekniikkaa, oli hankaluuksia saada vedoksiaan hyväksytyksi kassainvälisiin näyttelyihin, koska silkkipaino nimitys liitettiin vahvasti kaupalliseen käyttöön. Tähän asiaan haluttiin muutosta. Amerikkalainen Carl Zigrosser esitti, että käytettäisiin termiä serigrafia (kreik.serikos = silkki, graphos = kirjoittaa), silloin kun kyseessä on silkkipainatus taidegraafiikassa, erotukseksi menetelmän kaupallisesta käytöstä.

3.1 Alkuperä

Serigrafia ei ole niin uusi menetelmä kuin yleensä luullaan, tosin sen syntyhistoriaa ei tunneta kovin hyvin. Tiedossa ei ole ketään yksityistä henkilöä, jonka voitaisiin sanoa keksineen tämän menetelmän. Silkkipainon eräänlaisen prototyypin, joka oli tarkoitettu etenkin tekstiilipainantaan, keksi 1600-luvulla japanialainen Miayzaki Yusen. Hiuksilla ja silkkisäikeillä oli tässä menetelmässä sama tehtävä kuin seulakankaalla nykyisin.

Modernin silkkipainomenetelmän katsotaan olevan peräisin englannista, jossa Samuel Simon sai sille patentin. Simonin menetelmä oli nykyisen mukainen, paitsi väri levitettiin raakelin asemasta harjalla. Varhaisemmat säilyneet todisteet varsinaisen silkkipainotekniikan käytöstä ovat peräisin kuitenkin vasta 1910-luvulta.

Silkkipainotekniikkaa parannettiin 1900-luvun alussa pääasiallisesti Yhdysvalloissa. John Pilsworth kehitti 1914- 15 monivärimenetelmiä parantamalla erityisesti kaavion kiinnittämistä seulakankaaseen. 1920-luvun alussa keksittiin puuvilla ja luonnonsilkkiseulojen interlock- kudontatapa, jolla seulasta saadaan tasapainoinen ja joustava. Menetelmän koneistamista alettiin suunnitella 1920-luvun lopulla.

3.2 Ulkomailla tapahtuu

Silkkipainoa alettiin soveltaa puhtaasti taiteellisiin tarkoituksiin ensimmäiseksi Yhdysvalloissa 1930-luvun alussa. Guy Maccoyn (1940- 83) kaksi serigrafiaa (*Woman Holding a Cat* ja *Still Life*) vuodelta 1932 ovat tiettävästi ensimmäiset tunnetut grafiikanlehdet, joissa silkkipainoa on käytetty taidegrafiikan menetelmä. 1940- luvun alussa järjestettiin useita serigrafianäyttelyitä, joista suurimmassa oli esillä 110 serigrafiaa 61 taiteilijalta.

Carl Zigrosser ja taidekriitikko Elizabeth McCaustland tekivät voimakasta propagandaa serigrafian puolesta, ja kirjoituksillaan he saivat New Yorkin ja muiden Yhdysvaltojen suurkaupunkien taidemuseoiden ja gallerioiden johtajat

kiinnostumaan serigrafiasta. Tänä 1940-luvun alun serigrafian lyhyenä kukoistuskautena sekä taiteilijat että taiteenkerääjät olivat kiinnostuneita serigrafiasta. Tätä seurasi pitkä taantumakausi, joka kesti aina 1960-luvun alkuun asti.

Serigrafian alkuvaiheiden aikana Yhdysvalloissa useimpia taiteilijoita viehätti menetelmän avulla aikaansaadut maalaukselliset vaikutelmat. Tuolloin serigrafioita tehneiden amerikkalaistaiteilijoiden ilmaisu oli enimmäkseen realistista. Vasta 1960-luvun vaihteessa silkkipaino nousi hyväksytyksi välineeksi avantgardistisessa taiteessa. Yhä useammin töitä oli myös näyttelyissä. Valokuvamenetelmien mukaantulo laajensi huomattavasti käyttömahdollisuuksia ja toi mukanaan uusia taiteilijoita. Yhdysvalloissa serigrafia kohosi 1960-luvun alussa ennen näkemättömään kukoistukseen pop-taiteen myötä. Suurin vaikuttaja tuolloin oli varmasti Andy Warhol(1931- 87)(kuva3).

Aiemmin oli tapana, että taiteilijat tekivät serigrafiansa alusta loppuun asti itse, mutta 1960-luvun alusta lähtien monet taiteilijat alkoivat yhteistyön silkkipainoalan ammattilaisten kanssa. Pop-taiteilijat eivät halunneet tehdä mitään eroa silkkipainon taiteellisten ja kaupallisen käytön välillä. Työssä pyrittiin hävittämään taiteilijan persoonallisuus, hänen yksilöllinen kädenjälkensä. Silkkipainosta haluttiin tehdä viileä, epäpersoonallinen menetelmä. Silkkipaino soveltui pop-taiteen, konstruktivismin, ja konkretismin lisäksi hyvin op-taiteeseen, kineettiseen ja minimalistiseen taiteeseen. Mahdollisuus painaa epätasaisille kolmiulotteisille pinnoille sopi hyvin pyrkimykseen hävittää perinteiset rajat maalauksen kuvanveiston ja grafiikan väliltä.

1970-luvulta lähtien japanilaisten taidegraafikoiden puupiirrosperinteeseen pohjautuvat serigrafiat ovat vaikuttaneet myönteisesti serigrafian omaksumiseen taidegrafiikan menetelmäksi kaikkialla.

Kuva3. Andy Warhol, Jacqueline Kennedy 3, 1966,
serigrafia, 101,5 x 76,5 cm

Kuva4. Lars- Gunnar Nordstöm, Sommitelma, 1968, serigrafia, 52 x 73 cm.

3.3 Suomessa

Silkkipainon alkuvaiheita Suomessa ei kovin hyvin tunneta. Tarkkaa tietoa siitä, milloin menetelmä otettiin käyttöön, ei ole. Silkkipainoa on kuitenkin käytetty maassamme tekstiilien painamiseen jo kauan ennen toista maailmansotaa. Muutamat mainosalalla toimineet taiteilijat perehtyivät silkkipainoon jo 1940-luvun jälkipuolella.

Serigrafioita oli todennäköisesti ensimmäisen kerran esillä Suomessa vuoden 1950 alussa, jolloin Galerie Hörhammerilla oli amerikkalainen grafiikan näyttely. Suomalaisissa sanomalehdissä näyttelystä kirjoitettiin myönteisiä arvioita, ja kriitikot esittelivät lukijoille tätä maassamme aiemmin tuntematonta menetelmää. Suomalaisten taiteilijoiden serigrafioita oli esillä ensimmäisen kerran ilmeisesti 1951 Helsingin Taidehallissa *Viiva ja väri* -ryhmänäyttelyssä. Näyttelyssä oli mukana kaksi Tuomas von Boehmin ja viisi Lars- Gunnar Nordströmin serigrafiaa. Nordströmin grafiikat olivat hänen ensimmäiset serigrafiansa, ne olivat myös maamme ensimmäisiä ei- esittäviä grafiikanlehtiä(kuva4).

Ensimmäisiä serigrafioita tehneiden suomalaistaiteilijoiden joukkoon kuuluu Matti Petäjä(1912- 95), joka teki ensimmäisen serigrafiansa vuonna 1952. Hänen graafinen tuotantonsa käsittää 25 serigrafiaa, jotka ajoittuvat vuosiin 1952 -70. Silkkipainon käyttö taidegrafiikan menetelmänä herätti ilmeisesti vilkasta keskustelua taidegraafikoiden piirissä 1950-luvun alussa. Ainakin osa graafikoista suhtautui epäluuloisesti tai kielteisesti menetelmään.

Serigrafian uranuurtajia maassamme on Tuulikki Pietilä, joka perehtyi siihen 1957. Hän on yksi harvoista metalligraafikoita, joka on edes kokeillut serigrafiaa. Pietilä opetteli tekniikan omin päin luettuaan Wattulaisen Silkkipainajan käsikirjan sekä alan englanninkielistä kirjallisuutta. Kun Pietilä toimi Suomen taideakatemian koulun grafiikan opettajana 1956 -60, hän otti koulun opetusohjelmaan uutena tekniikkana serigrafian. Pietilän oppilaana oli muun muassa Matti Koskela joka on käyttänyt pitkän uransa aikana serigrafiaa todella monipuolisesti. Hän on opettanut

useissa taidekouluissa ja kirjoitti Raimo Kanervan kanssa *Silkkipaino- Serigrafiaa* - oppikirjan (1979).

Serigrafiaa tekevistä taiteilijoista mainittakoon vielä Timo Aalto ja Jorma Hautala. Jotka ovat molemmat tulleet tunnetuiksi myös taidemaalareina. Aallon taiteessa väri ja konstruktiivinen ajattelu ovat aina olleet keskeisiä. Aalto on todennut, että juuri serigrafiatekniikan avulla hänelle kehittyi värinäkemys ja peruslinja, jolle hän pysyi uskollisena. Hautala on erikoistunut taiteessaan geometrisiin kuvioihin, värien ja viivojen yhdistelmiin ja tähän serigrafia soveltuu todella hyvin. Heidän vaikutuksensa oli erityisen suuri serigrafiaa koskeviin mielikuviiin.

1960-luvun alkupuolella serigrafioita tekevien suomalaistaiteilijoiden lukumäärä kasvoi. Osalle heistä menetelmän käyttö jäi lyhytaikaiseksi kokeiluksi, osa heistä taas on käyttänyt silkkipainoa grafiikassaan hyvinkin pitkään. Serigrafia vakiinnutti asemansa pysyvästi suomalaisessa taidegrafiikassa 1960-luvun lopussa ja 1970-luvun alussa. Sitä on opetettu Suomen Taidekouluissa kurssimuotoisesti 1970-luvun alkupuolelta lähtien, mutta sitä grafiikassaan päämenetelmänään käyttävien taiteilijoiden määrä ei ole kasvanut kovin paljon.

Painotekniikka on kokenut viimeisen vuosikymmenen aikana valtaisan muutoksen. Tietokoneet, yhdessä silkkipainomateriaalien kehittymisen kanssa, mahdollistavat silkkipainossa aiempaa huomattavasti paremman painotarkkuuden.

4. SERIGRAFIAN PERUSTEET

Taidegrafiikan menetelmät jaetaan painamisperiaatteensa mukaan neljään pääryhmään: koho-, syvä-, laaka- ja silkkipainoon. Niistä viimeksi mainittu on nuorin ja sitä käytettiin, kuten kolmea muutakin menetelmää, ensin muihin kuin puhtaasti taiteellisiin tarkoituksiin.

Silkkipainomenetelmä eroaa ns. perinteisestä taidegrafiikan menetelmistä huomattavasti teknisesti sekä jossain määrin myös painojäljeltään. Silkkipaino on varmasti kaikista painotekniikoista käyttöalaltaan monipuolisin. Myös tekniikaltaan se on varsin monipuolinen. Kun katsomme ympäristöämme tarkemmin, näemme silkkipainolla painettuja isoja ulkomainoksia, tuotemerkkejä, logoja, koristepainantaa, tuoteselostuksia, autojen ikkunoita jne. Silkkipainolla voidaan siis painaa lähes kaikille materiaaleille.

Serigrafia on erityisesti värimenetelmä ja silkkipainolle luonteenomaiset kuvat ovat moniväriä. Pelkästään mustalla värillä tehty työ saa helposti kovahkon ilmeen. Viivaan perustuvaa työtä tehtäessä ei viivaan saa serigrafiasa samanlaista elävyyttä kuin viivasyövytyksessä tai kuivaneulassa. Painoväri levittyy silkkipainossa tasaisena kaikkiin pintoihin, mutta useamman kuin yhden painoväriin ja rasterin käytöllä tällaista ”kovaa” ilmettä voidaan pehmentää. Toisaalta, koska silkkipaino on täysin erilainen painomenetelmä kuin perinteelliset tekotavat, ei ole mielekäästä vertailla esim. viivasyövytyksen ja serigrafian painojälkeä toisiinsa. Silkkipainokuvalla on oma ilmeensä ja viivasyövytyksellä samoin. Valitettavan usein kuitenkin arvostellaan serigrafian painojälkeä käyttäen arvosteluperusteena ns. perinteellisiä menetelmiä ja niiden aivan erityyppistä kuvapinnan muodostumista. (Kanerva & Koskela 1979, 10).

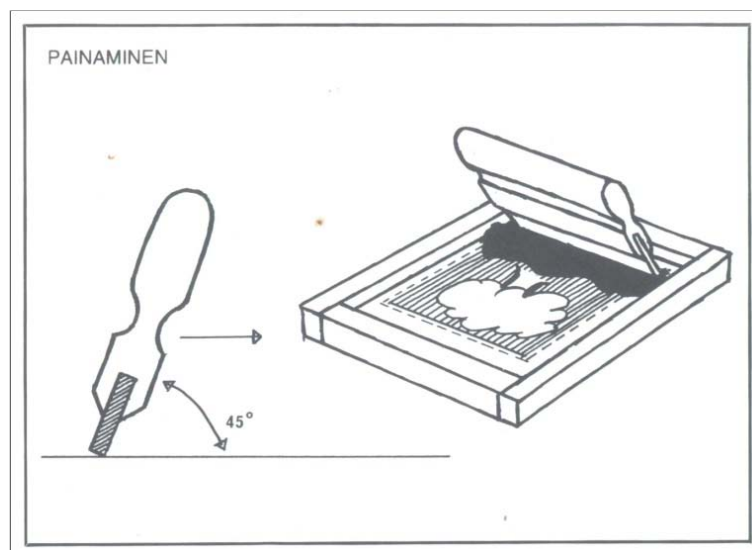

4.1 Seula

Silkkipainomenetelmässä painolevyä tai litokiveä vastaa puusta tai metallista valmistettuun painokehykseen kireälle pingotettu seulakangas. Seulakangas tehdään painoväriä läpäiseväksi eri tekniikoilla kuva-aiheen kohdalta. Painettaessa painoväri vedetään raakelilla seulakankaan läpi kehyksen alla olevaan paperiin tai muuhun painoalustaan. Painoväri läpäisee seulan vain kuva-aiheen kohdalta toistaen tarkasti kuvion jokaisella painokerralla. Jokaista väriä varten tarvitaan oma painokertansa.

Painoseula rakentuu seulakankaasta ja kehyksestä johon kangas on kiinnitetty. Kankaan ominaisuudet määräävät sen, millaista painojälkeä voidaan saada aikaan. Seula annostelee värin painopinnalle. Seulan aukkojen tilavuus määrää painopinnalle siirtyvän värin määrän. Tiheys puolestaan määrää sen, kuinka tarkkaa painojälkeä voidaan saada. Kehyksen tehtävä on pitää seulakangas muodossaan ja riittävässä jännityksessä. Yleisimmin käytettyjä kehysmateriaaleja ovat puu, alumiini ja teräs.

Seulan ja kaavion valmistuksen jälkeen tärkein painotulokseen vaikuttava tekijä on raakeli ja sen käyttäminen(kuva5). Raakelin valintaan vaikuttaa painoalan ja painosmäärän suuruus. Kertakäyttöinen pahviraakeli sopii pieneen sarjaan. Vaativa painojälki edellyttää tarkoitukseen valmistettuja muoviraakeleita, joiden valintaan vaikuttaa myös se painetaanko käsin, sivuvetolaitetta hyväksikäyttäen vai painokoneella.

Kuva 5. Raakelin käyttö.

4.2. Kaavio

Kaavion valmistaminen on koko silkkipainoprosessin keskeisin ja monipuolisin työvaihe. Kaavio on seulan painopinnalle tehty sapluuna, joka päästää värin seulan lävitse painopinnalle vain halutuilta kohdilta. Painotulos riippuu ensisijaisesti kaaviosta. Kun hallitsee kaavion valmistuksen monet eri mahdollisuudet, hallitsee myös suuren osan silkkipainon ilmaisutekniikoista. Kaaviot voidaan jakaa tekotapansa mukaan suoriin ja epäsuoriin kaavioihin.

Suora kaavio valmistetaan suoraan seulalle. Yksinkertaisin suorakaavio on fillerilakalla seulaan suoraan maalattava kaavio. Tunnetuin suorakaavio on emulsiokaavio. Emulsio levitetään seulalle, jonka jälkeen kuva valotetaan. Valottunut osa kaaviosta kovettuu ja valottomaton huuhtoutuu pois pestessä seula auki. Seula jää väriä läpäiseväksi vain kuvan väripintojen kohdalta. Itse käytän töissä juuri tätä menetelmää. (kuva6)

Epäsuorista menetelmistä yksinkertaisin on paperikaaviomenetelmä. Se sopii hyvin kokeiluun ja opetteluun. Kaavio valmistetaan kuultopaperista, litoposterista tai vastaavasta ohuesta, tasaisesta paperista joko leikaten tai repien. Painoväri kiinnittää paperin seulaan. Paperikaavion luonteeseen kuuluu, että kuviot ovat selkeitä ja yksinkertaisia. Menetelmällä ei saada kovin suurta vedosmäärää, mutta kaavio on helppo poistaa seulasta, ja seula on nopeasti uudelleen käytettävissä puhdistuksen jälkeen.

Valotusoriginaali on apuväline, jota käytetään kaavion valmistuksessa. Käsiniirretyt valotusoriginaalit ovat halpoja ja yksinkertaisia valmistaa. Niillä saadaan aikaiseksi elävää painojälkeä, vaikka laadultaan ne eivät välttämättä ole yhtä hyviä kuin tulostetut originaalit, niiden heikkous on huono mustuma. Käsintehty valotusoriginaalit voidaan maalata tai piirtää lähes mille tahansa uv- säteilyä läpäisevälle materiaalille, kuten leivinpaperille, kopiokalvolle tai kirkaalle muoville. Itse olen todennut hyväksi käyttää piirustusmuovia, siihen tarttuu lähes kaikki piirustusvälineet ja lopputulos on kestävä ja tarkka.

Kuva6. Ylemmässä kuvassa seuloja valotuksen jälkeen ja alemmassa on painopöytä.

5. MIKSI SERIGRAFIAA

Etsin taidegraafikoiden sivuilta serigrafiaa tekeviä taiteilijoita. Löysin alle kymmenen serigrafian tekijää, ja niistäkin vain muutamat tekevät sitä pääsääntöisesti tai edes tällä hetkellä. Otin yhteyttä näihin taiteilijoihin ja kysyin miksi he tekevät serigrafiaa. Oli ilo huomata kuinka halukkaita he olivat vastaamaan kysymykseeni ja nämä vastaukset kertovat mielestäni hyvin serigrafian tilanteensa tänä päivänä.

Serigrafia tuli elämäni syksyllä 1998 Tukholman KKH:n kautta (Kungliga konsthögskolan) missä jatko- opiskelin lukuvuoden. Olin kiinnostunut serigrafiasta, koska siinä pystyin yhdistämään valokuvausta, piirustusta ja maalausta. Opiskelin Tukholmassa myös monumentaalitaiteen laitoksella ja serigrafian painaminen valettuun värilliseen betoniin olikin sen lukuvuoden hauskin keksintö, koska en ole koskaan ollut erityisen hyvä paperin kanssa, aina väärä likainen sormenjälki jossain.

Raskas betoni kohtasi serigrafian kevyen kosketuksen ja huokoisena materiaalina imi vesiliukoisen Visbyläisen B.A.T- värin itseensä. Kuva ei ollut pinnassa, vaan aavistuksen materiaalin sisässä.

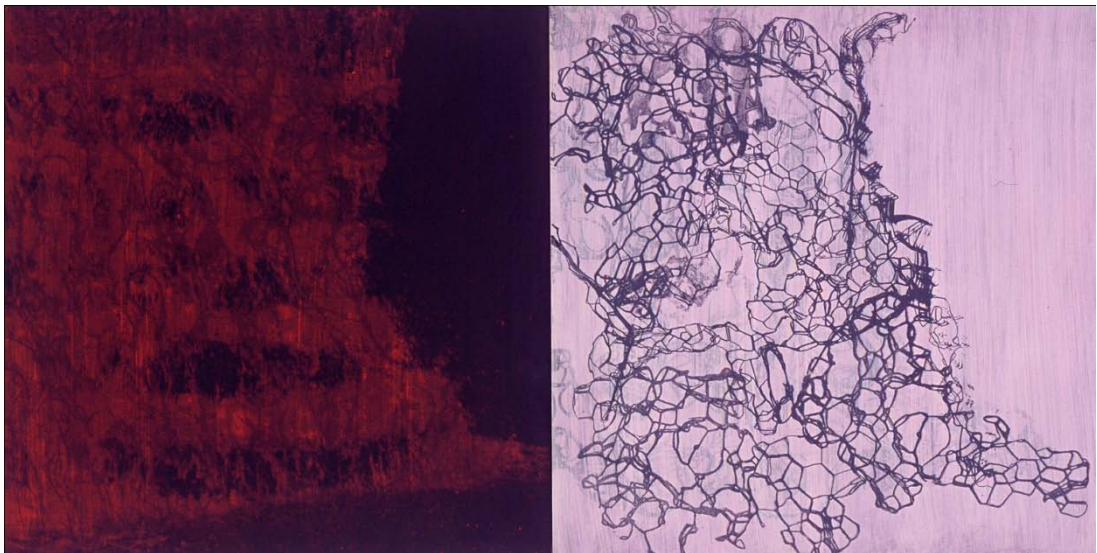
Asuin Ruotsissa 8 vuotta ja tein serigrafia/betoni töitä jatko-opiskelun jälkeen KKV:ssä (Konstnärernas kollektiv verkstad) Nackassa. Ruotsista muuton jälkeen, en ole tehnyt serigrafiaa. Omistan imupöydän ja kokosinkin sen tänä syksynä työhuoneelleni Porvooseen, mutta rehellisesti sanottuna tulostus kiehtoo enemmän.

Ensimmäisen kerran taiteilijat ovat samalla viivalla muun kirjapainoväen kanssa, samat tietokoneet ja printterit.

Ulla Repo

kuva7.Ulla Repo," Pieni vesiputous", serigrafia betonille
36,5 x 31,4. 2002

Kuva8.Ulla Repo "I was looking at the waterfall and suddenly I saw the line2"serigrafia
130 x 65, 2003.

Siihen nähden miten mukavaa serigrafian tekeminen on, on hämmästyttävää, että niinkin monet ihmiset tekevät jotakin muuta. Vakavasti ottaen mun mielestä työmenetelmä valikoituu temperamentin mukaan. Minä pidin siitä KÄSITYÖLÄISYYDESTÄ. Myös mun ajatteluprosessit on hitaita, joten mulle sopi semmonen työtapa, jossa oli paljo käsityötä ja ajatus selkiintyy siinä sivussa. Enää en voi tehdä seriä sairauden takia mutta ikävä kyllä on. Käytännöllisesti ajatellen: jos haluaa isoja väripintoja ja paljon päällekkäisiä painokertoja niin serigrafia on paras konsti sen asian tekemiseen. Minä tykkään syvästä väristä, ja vedostamalla paljon kuultavia väripintoja päällekkäin saa tosi kaunista väriä. Lisäksi minä aina tykkäsin tehdä samoilla stensiileillä erilaisia värivaihtoehtoja, musta oli kiva nähdä miten ne toimii. Esimerkkityö on sillä tavalla tyyppinen juttu että minä tykkäsin liittää yhteen syvää väripintaa ja litteää kuvioo. (kuva9)

Marra Lampi

Kouluttauduin Taideteollisessa oppilaitoksessa kuvaamataidonopettajaksi 1966-70. Koulutukseeni ei sisältynyt ainukaistakaan grafiikan oppituntia. Ensimmäisessä työpaikassani, Oriveden Opistossa, Nuorten kuvataidekurssilla (kolme viikkoa heinäkuun alussa) opetin itse aamupäivisin kaikille yhteistä sommittelua (50 opiskelijan ryhmä) ja iltapäivisin seurasin omaksi opiksi maalaus-, kuvanveisto- ja grafiikkaryhmien työskentelyä.

Kesäkurssilla taidemaalari Timo Aalto opetti grafiikkaa. Konstruktivistina ja väritaiteilijana hänen mielenkiintonsa kohdistui serigrafiaan. Teknisenä avustajana hänellä oli Urpo Eklund, joka myöhemmin perusti Seriväri Oy:n. Seriväri Oy on sittemmin merkittäväällä tavalla edistänyt koulujen serigrafiatyöskentelyä erityisesti kangaspainon alueella.

Otin serigrafiatyöskentelyn myös pitkän talvikurssin ohjelmaan. Väri-ilmaisu tuki maalausopintoja. Painaessaan työtään värin kerrallaan, uudestaan ja uudestaan, opiskelijan on helpompaa ymmärtää värien vuorovaikutusta kuin teoreettisissa harjoituksissa tai maalatessaan. Serigrafian nopeus ja mahdollisuus suuriin sarjoihin mahdollistivat erilaisten yhteisöllisten teosten tekemisen. Yhteisöllisen taiteen sijasta 70-luvulla tosin puhuttiin Happeningeista.

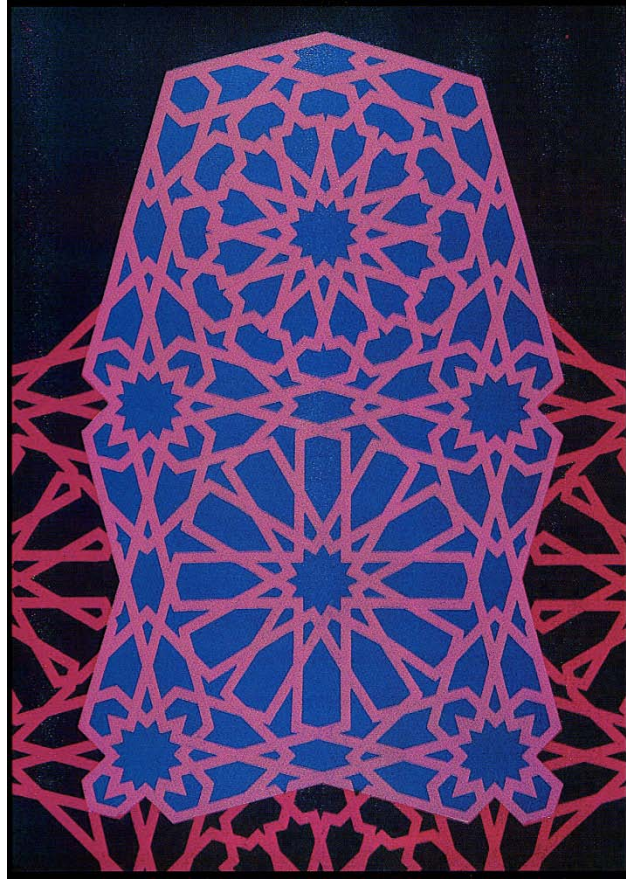
Serigrafiaa käytettiin graafisessa teollisuudessa. Kauppaliikkeillä oli vielä 70-luvulla omat somistamot, joissa tuotettiin graafista materiaalia tuote-esittelyyn. Opetuksessa menetelmää oli luontevaa käyttää taiteen ja käyttökuvan rajoja liudentaen. Tuolloin taiteilijat myös itse halusivat soveltavia työtehtäviä mm. väri- ja tilasuunnittelua. Taiteilijat halusivat jakaa asiantuntemustaan erilaisissa arjen tehtävissä. Tässä ilmapiirissä tapahtui oma kasvuni taidemaailman toimijaksi.

Taideilmaisussani korostuu sisällöllinen intensiivisyys. Konstruktivistinen tausta on vaikuttanut kuvien kerronnallisuuteen. Kuvan sisällön tulee muodostua visuaalisen rakenteen kautta esittävydestä riippumatta. Väri-ilmaisu tarjoaa monimerkityksellisiä tulkinnan polkuja myös esittäville muodolle.

Digitaaliset menetelmät ovat tuoneet serigrafian uudelleen kuvailmaisun keskiöön niin taide- kuin käyttökuvana. Graafinen teollisuus ja nyt digitaalisuus on merkinnyt serigrafiatekniikan, välineistön ja materiaalien jatkuvaa kehitystä. Taiteilijalle se on ollut välillä lähes ylivoimainen haaste. Tekniset muutokset ovat kuitenkin samalla merkinneet ilmaisun uudistamista. Menetelmä on siten vähintäänkin pakottanut uudistumaan, pitänyt ajassa kiinni.

Elsa Ytti

Kuva9. Marra Lampi.

Kuva10. Elsa Ytti, "Karuselli" 2003 , 72x112 cm

Teoksessa törmätetään vastakkaisia aineksia: alkuperäinen ja jalostettu, energisyys ja pelokkuus, yhteisöllisyys ja sivullisuus. Väri törmäytyy kuvan kokonaisuutta kohti.

Tutustuin silkkipainoon tekstiilisuunnittelun kautta. Suunnittelin ja painoin ensin teollisuuden normeihin suunniteltuja kankaita, joista siirryin isompiin ja taiteellisempiin teoksiin. Tiesin heti, että silkkipaino on minun tekniikkani, koska se on suhteellisen nopea ja tuottoisa. Työskentelin painajana Yhdysvalloissa Fabric Workshop and Museumissa, jossa painettiin isoja, monivärisiä kankaita ja tapetteja sekä taiteilijoille että tuotantoon. Suurten tasaisten pintojen painaminen käsin on haasteellista.

Silkkipainon ympärille on kasvanut aktiivinen kulttuuri USA:ssa. Siksi jatkoin opintojani Rhode Island School of Designissa taidegraafiikan parissa. Silkkipaino -termiä sielläkin käytettiin, ei puhuttu serigrafiasta. Opettajani Henry Ferreira jalosti ajatuksiani ja opetti uusia tekniikoita paperille, kuten värierottelun, rekisteröinnin ja pintalakkojen käytön.

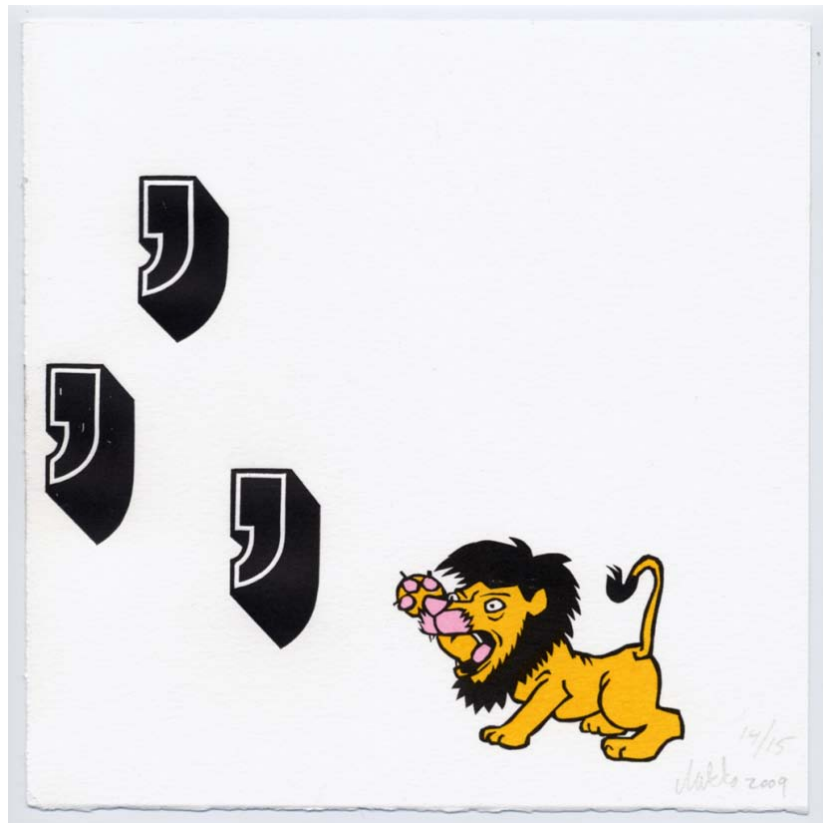
Käytän seulojen valottamisessa rubylith- kalvoa, jota leikkaan terävällä veitsellä. Se mahdollistaa hieman puupiirrosmaisen jäljen. Hyödynnän myös paksuja papereita ja muuta valoaläpäisemätöntä materiaalia. Pidän vesiliukoisista väreistä, jotka kuultavat toistensa läpi. Uusissa töissäni yhdistän silkkipainoa kohopainoon, jota teen vanhoilla puukirjasimilla.

Mikko Keski- Vähälä

Taidegraafikko

Pyrin taiteilijuudessani kahteen asiaan – ensiksi olemaan rehellinen teokseni sisällön vireelle, ja toiseksi tukemaan omaa tekemisen rytmiä visuaalisen kielen kiinnostusta ylläpitäen. Toisin sanoen luon minulle luontevin välinein kuvauksia kulloinkin kuvattavasta. Olen suodatin idean ja teoksen välillä. Miksi siis serigrafiata? Vain siksi että se tukee visuaalisia kertomuksiani tämän maailman ymmärtämisessä. Me vain sovimme toisillemme.

Sirkku Ketola

Kuva11. Mikko Keski- Vähälä "Ärsyyntyminen" Silkkipaino ja kohopaino puukirjasimilla paperille, 21cm x 21cm, 2009.

Kuva12. Sirkku Ketola, 2010

Hyviä syitä serin pusaamiseen löytyy parikappaletta.

Ensisijaisen tärkeää on olla rehellinen itselleen ja kartoittaa omat huonot puolet ja valjastaa ne voimavaraksi. Minä olen riippuvaisuuteen taipuvainen ihminen, semmonen kaveri joka nauttii täyttymyksestä, jonka saavuttaa kun uusi teos on juuri valmistunut. Ongelmana on valitsemani media, joka on kuvanveisto, ja se on aikaa vievää puuhastelua ja siksi hankalaa, koska vaadin toimiakseni välitöntä gratifikaatiota, nopeaa tyydytystä. Tällaisessä tarpeessa serigrafia toimii laukaisijana.

Toinen syy, joka on painavampi, on pintajännite. Tuo kirottu kupera muoto, juuri silloin kun seulan nostaa ylös. Maali, joka ei ole vielä imeytynyt. Kosteaa kupla. Kovassa materiaalissa vaikutus on pysyvä. Pintajännite on teini-iän painajainen, josta sain nauttia tuon tuosta. Pakokauhun meri. siinä pääpiirteissään

(clean silk is a healthy silk)

Ihana Havo

Kuva13. Hikiset tissit T- paita, tekstiiliväri

6. TULLAAN TUTTAVIKSI

Mikä sai minut tekemään serigrafiaa? Kaikki alkoi lukiossa, kun sain ensimmäisen kosketuksen serigrafiaan silkkipainokurssilla syksyllä 2001. Kokeilimme kankaalle painaen valotus- ja paperikaaviotekniikka, joista jälkimmäisestä pidin enemmän. Siinä oli mielestäni enemmän haastetta ja lopputuloksessa vanhan serigrafian tuntu(kuva14). Serigrafiasta innostuneena yritin löytää ympäröivästä mainosmaailmasta kyseisellä tekniikalla valmistettuja töitä. Valitettavasti mainoksia painetaan enää vähän käsin, jos ollenkaan, usein vain jäljitellään koneellisesti serigrafian painojälkeä.

Seuraavan kerran pääsin tekemään serigrafiaa Taideinstituutissa toisella vuosikurssilla syksyllä 2008, kun Jukka Lehtinen ja Juhani Havo pitivät meille kurssin. Kun kävimme läpi tekniikkaa, tuntui kuin en olisi koskaan ennen tehnyt sitä, sillä puitteet olivat huomasti ammattimaisemat ja suuremmat kuin lukiossa ja työvaiheitakin oli enemmän. Tehtävänanto työhön oli innostava ja oli luontevaa ryhtyä toteuttamaan ideoita serigrafialla. Muistan ihastelleeni painovärien rikkautta ja mahtavia sävyjä. Painopöytä tuntui pelottavalta kapistukselta kun ensimmäisen kerran oli aika vedostaa ja jännitin sen käyttöä liikaa. En ollut tarpeeksi huolellinen ja kohdistin paperini huonosti, jos ollenkaan, se oli katastrofi. Sain onneksi aikaiseksi muutaman vedoksen, joihin olin tyytyväinen. Työstä tuli varsinkin värimaailmaltaan ja tunnelmaltaan sellainen kuin halusin(kuva15). Kaikista kimmelluksista huolimatta sain kipinän serigrafiaan ja tiesin vielä palaavani tämän tekniikan pariin.

Kolmannen vuosikurssin aikana minulla kävi onni, kun koulussamme päätettiin järjestää toinen serigrafiankurssi johon minulla oli mahdollisuus osallistua, opettajana toimi Riku Mäkinen. Nyt minulla oli tilaisuus palauttaa tekniikka mieleeni ja saada varmuutta itsenäiseen työskentelyyn. Kurssi oli pitkä ja sain kokeilla erilaisia tapoja tehdä kaavioita. Kurssin loputtua tiesin hallitsevani tekniikan yksin. Siitä lähtien olen tehnyt pääasiassa vain serigrafiaa. Olin lopullisesti koukussa.

Kuva 14. Ensimmäinen serigrafiani, nimetön. 2001

kuva15. "sisko- sisko sisilisko" serigrafia 2008, 51 x 38,5cm

7. MINÄ TEEN SERIGRAFIAA

7.1 Kuvia

Olen viime aikoina tehnyt serigrafiaa vanhoista valokuvista. Itse asiassa lähes kaikki kuvat joita olen käyttänyt, ovat 1980- luvulta useimmat omasta lapsuudestani. Näistä kuvista minua ovat eniten kiehtoneet ne, jotka ovat jääneet laittamatta valokuva-albumiin ja niistä erityisesti ryhmäkuvat, joissa kaikki eivät ole olleet valmiita kuvaukseen ja katsovat kuka minnekin. Tällaiset kuvat ovat aitoudessaan mielenkiintoisempia ja tapahtumarikkaampia. Myös vahva ajankuva on aina kiinnostanut minua. Erilaiset kuosit vaatteissa ja sisustuksessa, se miltä suomalainen koti ja perhe-elämä näyttävät eri vuosikymmenillä. Joskus kuvan tunnelma vie mennessään niin, että siitä on tehtävä työ.

Koen luontevimmaksi käyttää valokuvia omasta lapsuudestani. Syynä voi olla niihin liittyvä tunnelataus. Uskon, että saan töihini syvemmän tunnelman, jos minulla on jo valmiiksi suhde niissä käytettäviin kuviin. Koen valmiiden töiden kuitenkin olevan kaukana omasta elämästäni ja toivonkin katsojan voivan samaistua tilanteeseen ja hetkeen; löytävän töideni kautta jotain omasta elämästään.

7.2 Kuvasta työksi

Kun oikea valokuva on löytynyt ja idea syntynyt aloitan luonnosta piirtämällä. Tämä työvaihe voi kestää minulla pitkään, jopa viikkoja. Saadakseni aikaan tarkan luonnoksen, olen kokenut hyväksi tavaksi piirtää kuvan kuultopaperille puuväreillä. Piirtäessä päätän kuvan koon, jota käytettävä seula kuitenkin hiukan rajaa, valitsen mitä kuvasta jää työhön, mitä väriä tulee mihinkin kohtaan ja kuinka monivärinen työ tulee olemaan. Tämän vaiheen aikana työ saa lähes lopullisen ulkoasunsa ja värit ovat jo hyvin lähellä lopputulosta. Toisinaan tuntuu, että luonnos voisi aivan hyvin olla itse työ (kuva16).

Kuva16. Luonnoksen piirtäminen puuväreillä on kesken.

Kuva17. Kuvassa on alkuperäinen valokuva, luonnos ja niiden pohjalta piirretyt filmit työhön sisko-sisko sisilisko.

Kuva18. Ylimpänä on alkuperäinen kuva. Keskellä puuväreillä tekemäni luonnos kuultopaperille ja alimpana valmistyö, nimetön serigrafia 2010, 28,5 x 33 cm

Kun olen tehnyt perusratkaisut kuvaan, valmistan valotusoriginaalit, eli filmit. Tämä vaihe on yksi tärkeimmistä, sillä hyvin tehdyt filmit helpottavat painoprosessia. Olisi varmasti yksinkertaista ja aikaa säästävää tehdä filmit tietokoneella, skannata luonnos, tehdä koneella värierottelu ja tulostaa valmiit filmit, mutta en käytä sitä missään vaiheessa tekoprosessia. Haluan säilyttää töissäni käsillä tekemisen jäljen. Piirrän filmit tusseja ja mustetta toisinaan lyijykynää käyttäen piirustusmuoville. Tämän prosessin aikana tarkistan vielä värien paikkoja, mietin ratkaisuja, jotka tekevät vedostusvaiheessa kohdistuksen helpoksi ja päätän myös painojärjestyksen. Jos huomaan ongelmia, on vielä helppo tehdä pieniä korjauksia piirustuksiin ja lisätä kohdistusta helpottavia merkkejä.

7.3 Vedostaminen

Minulle painamisprosessissa rutiini on todella tärkeää. Saavuttaakseni onnistuneen lopputuloksen teen työvaiheet aina samassa järjestyksessä, mikä vähentää virheiden määrää. Prosessi alkaa emulsion laittamisella. Sen kuivumista odotellessa leikkaan paperit niin, että paperin tehdaskulma jää kohdistuskulmaksi. Tämä auttaa saamaan vedoksista varmemmin samanlaisia. Kun kuvat on valotettu seulalle, sen kuivuessa, sekoitan ensimmäiseksi painettavan värin. Seuraavaksi katson onko kuvassa mitään korjailtavaa valotuksen jäljiltä ja tarvittaessa korjaan virheet fillerillä. Sitten siirrynkin painopöydän luokse ja katson paperille oikean paikan. Vedostuksen jälkeen pesen seulan väristä puhtaaksi, laitan sen kuivumaan ja puhdistan raakelin sekä painopöydän ja alan sekoittamaan seuraavaa väriä, tällä välin vedokset ehtivät juuri sopivasti kuivua ennen seuraavaa painokertaa.

Värin sekoitus on tärkeä vaihe. Hyvän painojäljen saamiseksi ja painamisen helpottamiseksi, on värin oltava koostumukseltaan oikeanlainen. Juuri oikean sävyn saaminen ei ole aina helppoa, joskus jo ensimmäisen painokerran jälkeen huomaa sävyn olevan väärä, toisinaan viisi värisen työn viimeinen sävy onkin väärä ja on aloitettava koko painaminen aivan alusta. Oikean sävyinen työ voi tulla vasta kun koko prosessin tekee kolmannen tai neljännen kerran. Tässä kannattaa kuitenkin olla kärsivällinen, eihän maalarikaan maalaa millä sävyllä sattuu.

Kuva19. Kuusi ensimmäistä väriä on painettu työhön. Tästä näkee hyvin, kuinka lopputuloksen tietää vasta viimeisen painokerran jälkeen

Kuva20. Kolme viimeistä väriä on painettuna. Tämä on ensimmäinen kookkaampi työni ja on vielä prosessissa.

Kun vedostus taas menee hyvin, on nelivärinen työ valmis neljässä tunnissa ja kaikki tuntuu todella helpolta. Tulevaisuudessa aion olla värin valintoja tehdessä viisaampi ja tehdä itselleni testiseulan ja kokeilla värejä keskenään jo ennen kuvan painamista.

Itse painamisprosessi on siis pohjimmiltaan nopeaa ja vaivatonta. Kuitenkin useiden samanlaisten vedosten saaminen, varsinkin kun puhutaan yli kolmen värin töistä, on haastavaa. Onnistuakseni minun on hallittava kohdistaminen ja painotekniikka todella hyvin. Haluan haastaa itseni ja siksi tavoitteenani on saada yleensä usean, ainakin viiden samanlaisen vedoksen sarja. Monistettavuus ei ole ollut minulle syy ryhtyä tekemään serigrafiaa. Tällä hetkellä halaisinkin enemmän tehdä kookkaampia uniikkitöitä.

7.4 Sisällä töissäni

Olen pitkään halunnut kuvata töissäni arkea. Muistan sanoneeni jo pääsykokeissa kouluumme haluavani kuvata arkea, en vain silloin vielä tiennyt miten sen tekisin. Serigrafialla sain ensimmäisen kerran työhöni tunnelman, jollaista olin hakenut. Tämä on varmasti yksi pääsyy siihen, että olen uppoutunut serigrafian pariin näin pitkäksi aikaa.

Kaikissa serigrafialla tehdyissä töissäni käsittelen paljon samoja asioita. Pohdin omia juuriani, sisaruussuhteita, perhettä, lapsuutta - ja sen loppumista. En osaa suoraan sanoa mistä tämä aihe valinta juontaa juurensa. Perhe on minulle tärkeä ja varsinkin suhteeni siskoni kanssa. Lapsuudessa muodostuu koko pohja meidän luonteillemme ja se määrittää vahvasti keitä olemme, se kaikki kiinnostaa minua kovasti. Tämä on varmasti myös jonkinlainen itseni tutkimisprosessi, jossa olen nyt menossa lapsuudessa. Näiden asioiden kanssa pyöriessäni kuuntelin PMMP:n *Veden varaan* levyä ja huomasin kuinka loistavasti heidän kappaleensa *Lapsuus loppui* kuvaa ajatuksiani, joita olen töissäni käsitellyt. Siinä on tiivistettynä kaikki.

*Tänään tämän suoritan
saan taas uuden ohjelman
Ylle paljon painavaa
raskaat saappaat jalkaan laitetaan*

*Huonommin jo paranee
nyt jos polven kolhaisee
Kirkkaat hauskat vaihdetaan
laastariin valkoisenruskeaa*

*Ja miten kävikään
että lapsuus se vain loppui
Se mihin häviää
minkä hetken jälkeen hukkui*

*Kun ainoastaan ajatellaan
voiko ukkosella uidakaan
ja sitten ollaan huolissaan
mistä kuollut hiiri haudan saa*

*Tällaiseksi luullut en
arkipäivää aikuisen
peilin pelle vanhenee
varpaita hirvittää sirpaleet*

*ja miten kävikään
että nuoruus se vain loppui
se mihin menikään
minkä huolen alle taipui*

*Kun ylipäätään ajatellaan
aina kahta poikaa kerrallaan
Aamulla ensimmäisen kaa
toisen kanssa ollaan illalla*

*Aika pakenee, päivä lyhenee
Niin monta on aukeavaa
ovea houkuttavaa
Päivä pitenee, aika matelee
ja sitten muistuttaa*

*päivä päivää seuraa
Valo vähenee
Ilta on*

(Lapsuus loppui - Paula Vesala ja Mira Luoti)

8. LOPUKSI

Tämän tekstin kirjoittaminen sai minut syventymään serigrafiaan. Olen oppinut paljon uusia asioita historiasta, tekniikasta ja mahdollisuuksista, ja saanut näin varmuutta ja uusia haasteita tekemiseeni. Huomaan olevani vasta aivan alkumetreillä tämän kaiken äärellä.

Olen keskustellut serigrafian tilanteesta ja koettanut ottaa selvää missä tänä päivänä mennään. Mielestäni valloilla on vielä aivan samoja piirteitä kuin serigrafian alkuaikoina Suomessa. Tekniikka on tuntematon monille ja joudun usein täsmentämään aika tarkkaan mistä on kyse. Se yhdistetään vielä vahvasti mainosmaailmaa, graafiseen suunnitteluun, sekä yhä useammin tietokoneisiin.

On harmillista ja hieman kummallista, että todella harvat taiteilijat tekevät serigrafiaa vaikka tekniikka on niin monipuolinen ja sen mahdollisuudet ovat periaatteessa rajattomat. Kysymykseeni vastanneiden taiteilijoiden teksteissä nousee yhteisenä asiana esille värin käytön ja tekniikan monipuolisuus; mahdollisuus maalauksen, piirustuksen ja valokuvauksen yhdistämiseen, isojen ja kuultavien väripintojen saaminen ja mahdollisuus painaa useille eri materiaaleille. Nämä asiat ovat myös minulle suurin syy tehdä serigrafia ja pysyä sen kyydissä varmasti vielä pitkään. Monet serigrafian parissa työskentelevät ovatkin usein veistäjiä tai tekevät tilateoksia. Mielessäniinkin siintää ajatukset tehdä joskus tilateoksia serigrafiaa ja ompelua yhdistäen. Serigrafian on uusiutuva ja niin laaja, että sen lonkeroihin joutuessa on niistä vaikea enää päästää irti.

On ollut todella tärkeää kirjoittaa omasta tekemisestäni ja pohtia kuinka olen päätynyt tähän. Toisaalta tämä kaikki pohtiminen on saanut minut hieman lukkoon ja, koska en ole kirjoittamisen aikana tehnyt serigrafiaa, tuntuu, että menetän uskoa itseeni. Kuitenkin koko ajan enemmän ja enemmän odotan, että saan taas paneutua täysillä serigrafian tekemiseen ja hyödyntää asioita, joita olen oppinut alan kirjoihin paneutuessani. Kaikki tämä auttaa varmasti minua vahvemmin eteenpäin taiteilijana.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Alatalo- Pöllänen, O. 1993. *Silkkipainon tulo suomalaiseen käyttögrafiikkaan ja kaupalliseen julistetateeseen*. Julistemuseon julkaisusarja VI/ 1993.

Kanerva, R. & Koskela, M. 1970. *Silkkipaino- Serigrafia*. Jyväskylä: Luova Grafiikka ry.

Lehtinen, J., Mörö, R. & Reijonen, O. 2002. *Monipuolinen serigrafia*. Ilmari kustannus. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu B70. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Linnamies, T. & Mäntyranta, E.2009. *Taidegrafiikan ABC*. Helsinki: Studio TL

Kuvalähteet

Kuvat 3 ja 4: Lehtinen, Mörö & Reijonen *Monipuolinen serigrafia* kirja.

Kuvat 7-13ovat taiteilijoiden itsensä valitsemia ja lähettämiä.

Kaikki muut kuvat Eeva Jauhiainen.